

157 DEN GRUFLIGA AKADEMISKA LÄRDOMEN.

Saima n:o 45 7.XI 1844

I en uppsats angående Elementarläroverken hade vi yttrat den billiga förhoppning, att gymnasierna i landet borde kunna föra lärjungarne till de kunskaper i latin, grekiska, matematik och allmän historie, hvilka för närvarande fordras till ett approbatur cum laude i filosofiekandidatexamen. Borgå Tidning erkände måttligheten i dessa anspråk och tillade ännu fordringen på approbatur-kunskaper i hebreiskan och filosofien. Nu uppträda Helsingfors Tidningar sägande: så mena herrarne, emedan fordringarne på er tid voro så lågt ställda; nu är det helt annat! Till 1836 års promotion hade för filosofiekandidatexamen tillkommit en ny vetenskap, astronomin, till promotionen 1840 ännu Ryska språket och Litteraturhistorien. Och likväl hafva fordringarne i öfriga delar blifvit förhöjda? Måste icke den nuvarande Magisterlärdomen vara aldeles gruflig? Skada blott, att den så helt och hållet begrafver sig. Det vore dock väl gjordt, om den kastade äfven det mattaste sken öfver oss i mörkret vandrande! – Att den meteorlikt blänker i Helsingfors Tidningar lärer kanske få gälla som en rik förhoppning för framtiden.

Till upplysning vid H. T-s upplysningar taga vi oss emellertid friheten upplysa, att vid filosofiekandidatexamen:

i Latinet föga fråga blir om de grammatikaliska studierna lika litet som för approbatur c. l. om *alla svårare* författare. Detta är således idel puder. Men om en skolgosse genomgått t. ex. Sallustius kursivt, Cicero de Off. I B., de Amicitia, Orationes pro Archia och pro Marcello, Virgilii Aeneis 4 Sånge, samt Cornelius Nepos, allt noggrant, så skall han under de tre gymnasiiåren medhinna så mycket, att föga någon kandidat vid promotionen 1844 för approbatur c. laude *verkliga läsit* mera, och han skall dertill temligen reda sig i *de lättare* auktorer, på hvilka han icke förberedt sig;

i Grekiskan ännu i dag till samma vitsord icke fordras Xenophons alla arbeten icke hela Herodotus, icke heller något af Thukydidens – att icke tala om grammatik, hvarom H. T. äfven visligen tegat. Anabasis, 12 Rhapsodier i Iliaden, lika mycket i Odysseen, Anakreon, tre böcker i Herodotus och tvenne Sophokleiska tragedier, tro vi en gymnasist i framtiden kunna medhinna; och den kandidat, som kunnat detta *väl*, lär man icke ens 1844 nekat approbatur c. l¹. Det af H. T. uppgifna pensum har kanske gifvit samma vitsord, men utgör icke minimum;

i Matematiken äro fordringarne riktigt angifna med unnandag af 11te och 12te BB. i Euklides, hvilket bör heta definitioner och satser i samma Böcker, icke bevisen. De kunna dessutom ersättas af första bästa utdrag ur Stereometrin. Dertill bör ännu den anmärkning göras, att kandidaten icke behöfver kunna deducera en enda formel i Trigonometrin. Men en skolgosse, hvilken, såsom han bör, kan sin Euklides 6 Böcker och sin Aritmetik, bör äfven under Gymnasialkursen medhinna Trigonometri och Algebra, tvenne grader, emedan 3dje

¹ Vi hoppas då, att det redan erkända behöfvet, att på skolans tredje klass göra början med studium af Grekiskan, blir tillfredsställt. I öfrigt bör ihågkommas, att dugligheten af språkstudier hvarken kan mätas eller vid Universitetet bedömas efter antalet af explicerade rader. För öfrigt spela de Romerska och Grekiska antiqviteterna en stor rol vid Universitetsexamina. Men det fordras endast dugliga lärare vid skolan och gymnasium, för att utan särskild lexläsning bibringa lärjungen, hvad vid Universitetet t. ex. läres ur Loenbom – väl känd till namn och gagn.

och 4de graderna lämpligast kunna uteslutas ur en elementarkurs;

i Historien kunna många läroböcker uppgifvas, utan märkbar skilnad i kunskaper. Läsas Ekelunds och Palmblads kompendier ordentligt i skolan, så torde ingen filosofiekandidat, hvilken i denna vetenskap erhållit approbatur c. l., vilja påstå, att han ännu utom nämnda kunskap på historiens studium använt den tid, en gymnasist under tre års förlopp derpå använder.

Äfven i afseende å Borgå Tidnings påståenden vilja vi ganska litet efterskänka. Approbatur i Orientaliska språken har verkligen på sednare tid hunnit från det lumpna pensum af 15 psalmer. Fordringarne stå väl ännu icke öfver skollexans. Men kanske kunna de dock af gymnasisten icke till fullo motsvaras. Med den underbyggnad han bör ega, torde han likväl icke behöfva öfver en månads tid att använda på detta studium, för att vara approbatur-kandidatens vederlike. Hvad deremot H. T. tala om Kants Kritik är väder; då ingen af 1844 års magistrar lärer vara djerf nog att påstå, att han *känner* detta arbete, men kanske de flesta hunnit till approbatur utan att någonsin hafva sett det. Skulle H. T. talat om Schulzes framställning af detsamma, hade värt bemötande kunnat utfalla litet mildare. En försvarlig kunskap i Logikens, Psykologiens och Rättslärans elementer motsvarar i vår tanka väl de verkliga fordringarne på ett approbatur, med unnantag af den på filosofiens historia – ett namn, som låter stort, men hvars betydelse kandidaten vanligen inhemtar ur 5 å 6 tryckta ark.

H. T. gör öfverhufvud bäst i att icke hålla oss landsortsboer strömmar af stora ord öfver hufvudet. Den herrlighet, öfver hvilken H. T. himla sig, har icke magt att förblända oss. Bättre gjordt vore det, att sedan en sådan trumf blifvit utslagen, som H. T:s celebra tabell öfver magisterkunskaperna med det svassande företalet dertill, upptaga dervid gjorda anmärkningar. Ty eljest kommer sagde företal att gränsa nog nära till »hartassar för skralheten och rökoffer för fåfången»; utan att derigenom den smygande insinuationen i detsamma om »Universitetets nedsättande» kan mista något af sitt lysande mod eller sin utmärkta egenskap att »beteckna en åsigt.»

158 HÅGLÖSHETENS TRIUMFSÅNG I MORGONBLADET.

Saima n:o 46 14. XI 1844

Morgonbladet innehåller i dess Nummer 85 för den 28 Oktober en artikel med titeln »Finska Tidningar», hvars art bäst betecknas af det namn, vi här ofvan tillagt densamma. Ty den är skrifven med en god penna och vittnar i hvarje rad om den säkerhet och belåtenhet, hvilken endast tillhör den segersälle; men dess författaren så elektriserande hufvudtanke är den upphöjda insigt: att håglöshet i landet finnes, och att den evinnerligen skall fortleva.

Då vi likväl ännu icke kunna anse segern för gifven, vilja vi för ett ögonblick nagelfara de stolta ordens få tankar. Visar det sig, att dessa innehålla få motsägelser, så skall orsaken dertill finnas vara endast deras eget ringa antal.

Der finnes för det första en utomordentligt lång försäkran, att i landet ingen brist är på män, »hvilkas snille kan upplysa nationen – väcka allmänna opinionen, upplysa den, lugna den.» och hvilka jemte en mängd andra fullkomligheter äfven besitta »en fast vilja att sätta i